

Informasjon om bruk av antigen hurtigtest ved covid-19

Over en million covid-19-hurtigtester sendes nå til landets kommuner. De blir fordelt etter kommunenes folketall.

En antigen hurtigtest (som viser resultatet etter 15 minutter) og en PCR-test (som må sendes til laboratorium for analyse) har ulike egenskaper. Rett test må velges til rett bruk.

PCR-test er den mest presise testen for SARS-Cov-2. Den anbefales hvis laboratoriet kan gi svar innen 24 timer, eller hvis svartiden ikke er avgjørende. Antigen hurtigtest kan brukes når det er behov for raske testsvar. Spesielt viktig er dette ved smitteopplysning i forbindelse med utbrudd. I en del tilfeller anbefales PCR-test i tillegg til hurtigtest.

Antigen hurtigtest og PCR-test har ulike egenskaper

Antigen hurtigtester har noe lavere sensitivitet (sannsynlighet for at en syk person får riktig svar, altså positiv test) enn PCR-test, men gir raske svar. Antigen hurtigtester er spesielt godt egnet der det er viktig å identifisere smittebærende personer raskt. Ved positivt svar på hurtigtest kan man straks sette i gang smittesporing og karantene, og slik vinne tid sammenliknet med bruk av PCR-test. Antigen hurtigtest er ikke egnet som eneste test der prøvesvaret kan få betydning for klinisk oppfølging eller behandling av syke, men kan da gi en god foreløpig indikasjon som supplement til PCR.

Antigen hurtigtest har god spesifisitet (sannsynlighet for at en frisk person får riktig svar, altså negativ test), men likevel litt lavere enn for PCR. Forskjellen vil kunne ha praktisk betydning ved testing av personer med svært lav sannsynlighet for smitte. I disse tilfellene anbefales det å verifisere en positivt hurtigtest med PCR-test.

Data for Abbott Panbio Ag fra evaluering i Oslo (prevalens i testpopulasjon 6,3%), evaluert mot rt-PCR:			
Total Sensitivitet:	74,4 %	Andel positive hurtigtester sanne positive (PPV):	98,4 %
Sensitivitet ved antatt smitteførende virusmengde (Ct < 30):	83,8 %	Andel negative hurtigtester sanne negative (NPV):	98,3 %
Sensitivitet ved antatt smitteførende virusmengde (Ct < 30) og symptomer < 6 dager:	87,6%	Beregninger viser at PPV faller vesentlig når prevalens i testet populasjon faller under 1 % .	
Total Spesifisitet:	99,9 %		

Virusmengde varierer gjennom sykdomsforløpet

Tiden det tar fra man blir utsatt for smitte til man utvikler symptomer (inkubasjonstiden) er typisk 5 dager. Mye virus i luftveiene gir også økt sannsynlighet for å smitte andre. Virusmengden stiger fra eksponering til en topp rundt symptomdebut, før den igjen faller. Høy virusmengde finner man vanligvis hos pasienter 1-2 dager før de viser symptomer og hos pasienter tidlig i symptomatisk fase

(de første 5 dagene med symptomer). Antigen hurtigtest har god sensitivitet når det er mye virus i prøven, men er ikke like god som PCR til å påvise lavere virusmengder. Det er mer sannsynlig at en antigen hurtigtest er negativ tidlig i et forløp (før symptomer oppstår) enn en PCR-test.

En koronatest gir et øyeblikksbilde

Det er viktig å fortelle dem som blir testet at svaret på en test er et øyeblikksbilde. Man kan være smittet selv om testen er negativ og man skal være i karantene hvis en er nærkontakt eller pålagt karantene av andre årsaker. Det kan være aktuelt med ny test senere i forløpet, og det skal alltid tas ny prøve dersom det kommer symptomer på sykdom.

Faglige anbefalinger for bruk av antigen hurtigtest

I første omgang anbefales det at antigenestene brukes til å teste personer med symptomer på covid-19 og personer som sannsynligvis er smittet – der hvor det tar lang tid å få svar på en laboratorietest. Oppdaterte og detaljerte anbefalinger for bruk av antigenester ligger på <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/testing-og-oppfolging-av-smittede/hurtigtester-for-pavisning-av-koronavirus/>

Noen av hovedbruksområdene for antigen hurtigtest vi være:

- Ved diagnostisk avklaring hos personer med symptomer der svartid på PCR er lang (>24t).
- Ved smitteutbrudd for å identifisere smitteførende personer, avklare omfang og komme raskt i gang med smittesporing, karantene og isolasjon.
- I områder med mye smitte – etter kommunelegens vurdering: regelmessig testing av ansatte og beboere på helseinstitusjoner der det er økt risiko for alvorlig forløp av covid-19, ev. også besøkende.

Det bør være kommuneoverlegen som basert på faglige anbefalinger og lokale forhold avgjør bruk av hurtigtestene.

Rapportering av prøvesvar

Resultat på antigen hurtigtester er meldepliktig til MSIS. Sykehuspartner/Norsk Helsenett har etablert en nasjonal nettbasert løsning for innmelding av resultat. For å få tilgang må hver enkelt kommune bestille denne tjenesten hos Norsk Helsenett. Gå til lenken under for informasjon om tjenesten og hvordan den bestilles og brukes: <https://nhn.no/covid-19-hurtigtest>.

Når testsvaret er registrert i denne portalen går det 15 minutter før det er tilgjengelig for pasienten på helsenorge.no. Det arbeides for at journalleverandører også skal tilby integrasjon for rapportering direkte fra EPJ.

Rask innmelding sørger for at svarene raskt blir tilgjengelig digitalt for pasienten. Vi oppfordrer derfor til innmelding innen 30 minutter fra prøvetaking selv om det juridiske kravet i MSIS-forskriften er "samme dag". **Det er opp til teststedet om man i tillegg skal gi pasienter mulighet til å vente på stedet for testsvar.** Det er den medisinske ansvarlige for testingen som er ansvarlig for innmelding og første oppfølging av personer som tester positivt, inkludert ansvar for at MSIS klinikermelding blir sendt i henhold til ordinære meldingsrutiner.

Informasjonsmateriell

Helsedirektoratet og våre samarbeidspartnere har utviklet informasjonsmateriell til bruk i kommunene. Dette finner du på <http://helsedirektoratet.no/hurtigtester>

- Forslag til nyhetssak om hurtigtester til kommunens nettside
- Forslag til generell informasjon om hurtigtester til bruk på kommunenes nettsider
- Skriftlig informasjon til dem som skal teste, analysere og formidle resultatet til innbygger
- Video som viser hvordan du tar prøven
- Analyseprosedyre (NOKLUS)
- Brukerveiledning for innrapportering av Covid-19 hurtigtester til MSIS
- Skriftlig Informasjon til dem som blir testet med hurtigtest - til utskrift
- Plakat med QR-kode som lenker inn til inn til informasjon på helsenorge.no
- Lenke til informasjon på Helsenorge.no om testing
- Lenke til informasjonsskriv om testing, på ulike språk

Distribusjon av antigen hurtigtester

Helsedirektoratet har bestilt i alt 5 millioner hurtigtester og har mottatt en del av disse. Noen kommuner med utbrudd har allerede mottatt tester. I løpet av de nærmeste dagene vil ytterligere tester sendes ut via de regionale helseforetakene i eksisterende distribusjonslinjer (eksempelvis for smittevernutstyr eller prøvetakingsutstyr) til kommunene. Fordeling vil skje etter innbyggertall slik at hver kommune skal få et antall hurtigtester tilsvarende 20 % av kommunens innbyggere. Eventuelle spørsmål fra kommunene om leveranse må rettes til helseforetakene.